

УДК 347.73

Шевчук Ю.В.,
*к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків та технологій,
Державний податковий університет,*
Кісельова А.О.,
*студентка ф-ту податкової справи, обліку та аудиту,
2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Державний податковий університет*

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОДАТКОВОМУ КОНТРОЛІ

У сучасних умовах цифровізації податкові органи все частіше впроваджують технології Big Data та штучного інтелекту для аналізу фінансової звітності. Це дозволяє автоматизувати процес виявлення аномалій, прогнозувати ризики ухилення від оподаткування та підвищувати ефективність аудиту. Однак повна автоматизація податкового контролю залишається предметом дискусій через технічні, юридичні та етичні обмеження.

Різні аспекти використання сучасних інформаційних технологій у податковому контролі досліджували Бельдій А. [5], Віремейчик А. [4], Вітер С. [4], Корнят І. [1], Луцик А. [2], Матієнко-Зубенко І. [3], Онешко С. [4], Синютка Н. [2], Фабіянська В. [5] та інші. Результати їх дослідження є науково цінними та практично значимими. Проте динамічний розвиток діджиталізації економічних процесів вимагає постійного переосмислення впливу цифрових технологій на ефективність реалізації податкового контролю.

Сучасні системи електронного аудиту, такі як ATO Smart Data в Австралії або IRS Compliance Data Warehouse в США, базуються на обробці великих масивів даних, включаючи податкові декларації, банківські транзакції та митну інформацію. Алгоритми машинного навчання аналізують ці дані, порівнюючи їх з історичними шаблонами та типовими схемами ухилення. Це дозволяє швидко виявляти підозрілі операції та оцінювати рівень ризику для кожного суб'єкта господарювання. Такі технології значно скорочують час перевірок, зменшують вплив суб'єктивних факторів і дозволяють податковим органам охопити масштабні обсяги даних.

Проте автоматизований податковий контроль стикається з низкою викликів. Юридична складність податкового законодавства у багатьох країнах вимагає індивідуального тлумачення норм, що є проблемою для алгоритмів, які працюють за чіткими шаблонами. Крім того, існує ризик помилкових рішень, коли законні операції можуть бути помилково кваліфіковані як підозрілі, що призводить до додаткових перевірок та юридичних суперечок. Питання конфіденційності даних також залишається актуальним, оскільки масова обробка фінансової інформації може порушувати права платників податків.

Технічні обмеження також впливають на ефективність автоматизованих систем. Податкові шахраї постійно вдосконалюють свої схеми, використовуючи

офшори, криптовалюти та інші складні інструменти, які важко виявити за допомогою стандартних алгоритмів. Якість вхідних даних також грає ключову роль – помилки в звітності або недостатня інформація можуть спотворити результати аналізу.

Оптимальним підходом у сучасних умовах є поєднання автоматизованих методів аналізу з експертною оцінкою. Алгоритми можуть ефективно фільтрувати великі обсяги даних та виявляти потенційні ризики, але остаточні рішення повинні приймати податкові інспектори, враховуючи контекст та юридичні нюанси. У майбутньому варто очікувати подальшого вдосконалення алгоритмів, зокрема за рахунок глибокого навчання, але людина залишатиметься невід’ємною ланкою податкового контролю.

Таким чином, технології Big Data та штучного інтелекту значно підвищують ефективність податкового аудиту, але їх впровадження вимагає обережного балансу між автоматизацією та людським фактором. Майбутнє податкового контролю полягає в інтеграції передових технологій з професійним судженням експертів, що дозволить максимізувати точність перевірок при мінімізації ризиків помилкових рішень.

Список використаних джерел

1. Корнят І. В. Діджиталізація внутрішнього контролю та інформаційної підтримки управління транспортними підприємствами. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки : зб. наук. пр. Кропивницький : ЦНТУ, 2023. Вип. 9(42). С. 163-172.*
2. Луцик А., Синютка Н. Діджиталізація фіскальних процесів: теоретичні підходи. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економічне майбутнє України очима молодих дослідників».* 2018. С. 91-94.
3. Матієнко-Зубенко І.І. Внутрішній аудит: цифрова адаптація. *Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 20-й річниці створення кафедри аудиту. ДВНЗ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана.* 2020. С. 434-437.
4. Онешко С.В., Вітер С.А, Віремейчик А.М. Стратегія розвитку аудиту в умовах цифрової економіки. *Інвестиції: практика та досвід.* 2021. № 15. С. 643-69
5. Фабіянська В.Ю., Бельдій А.М. Комп’ютерний аудит в Україні в контексті вимог європейського законодавства. *Облік і фінанси.* 2019. № 3 (85). С.129- 137.